PROCEDURA ÎNCUVIINȚĂRII ADOPȚIEI

Mihaela PAIERELE
CZU: 347.633:341.231.14 paierelemihaela@gmail.com

According to the national legislation, the approval of the adoption, can be divided into two stages: 1) the administrative stage of the adoption procedure; and 2) the judicial stage of the approval of the adoption, which are closely related and derive from each other. Thus, in order to complete the adoption and achieve it, it is necessary to go through them successively, or the approval of the adoption can take place only by pronouncing a court decision.

Cunoscută și reglementată din cele mai vechi timpuri, adopția a apărut din nevoia socială de a ocroti copilul, care din diverse motive, a fost lipsit de ocrotirea părintească. Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-şi cunoască părinţii, să beneficieze de grija lor, cu excepţia cazurilor în care despărţirea de un părinte sau de ambii părinţi este necesară în interesul superior al copilului, motiv din care a fost și este necesară identificarea unor mecanisme alternative de îngrijire a copiilor rămași fără ocrotire părintească, **una din aceste măsuri fiind instituția adopției.**

Astfel, în preambulul Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului adoptată la data de 20 noiembrie 1989 de Adunarea Generală a ONU, se menționează că *familia este unitatea fundamentală a societății și mediul natural pentru creșterea și bunăstarea tuturor membrilor săi, și în mod deosebit, copilul, trebuie să beneficieze de protecția și de asistența de care are nevoie pentru a putea să joace pe deplin rolul său în societate*, iar ***pentru deplina și armonioasa dezvoltare a personalității sale, copilul trebuie să crească într-un mediu familial, într-o atmosferă de fericire, dragoste și înțelegere*** [1].

Totodată, potrivit art. 49 din Constituție, *statul facilitează, prin măsuri economice şi prin alte măsuri, formarea familiei şi îndeplinirea obligaţiilor ce îi revin. Toate preocupările privind întreţinerea, instruirea şi educaţia copiilor orfani şi a celor lipsiţi de ocrotirea părinţilor revin statului şi societăţii* [2].

Mai mult ca atât, actualitatea și importanța temei cercetate sub

aspectul expus *supra* devin și mai accentuate în contextul în care, în prezent, în plenul Parlamentului Republicii Moldova se află în examinare un proiect de lege privind modificarea unor acte normative (Proiectul de lege nr. 27/2020) [3], ce vizează și modificarea Legii privind regimul juridic al adopției (Legea nr.99/2010), astfel încât modificările propuse se referă la: optimizarea procedurii privind obținerea consimțământului la încuviințarea adopției, optimizarea procedurilor și termenelor de potrivire, vizitare și încredințare etc.

Potrivit legislației naționale, încuviințarea adopției, din punct de vedere procedural, poate fi împărțită în două etape: **1) etapa administrativă a procedurii adopției (extrajudiciară); și 2) etapa judiciară a încuviințării adopției**, care sunt strâns legate între ele și derivă una din alta.

În ceea ce privește modificările propuse la Legea nr.99/2010, prin Proiectul de lege nr. 27/2020, **în principal în partea ce ține de condițiile de fond și de formă ale adopției și de procedura administrativă a acesteia**, ținem să menționăm că am identificat propuneri pe care le susținem integral, dar și propuneri care considerăm necesar a fi anulate sau modificate.

Astfel, printre propunerile pe care le împărtășim, punctăm:

- *inițiativa de anulare a obligativității consimțământului copiilor la adopție, doar în cazul în care aceștia au împlinit vârsta de 10 ani* (***Cauza CtEDO Pini și alții / România***);
- *includerea necesității manifestării consimțământului copilului minor, la trei etape importante ale fazei administrative a procedurii adopției, și anume, copilul adoptabil va trebui să-și manifeste consimțământul de: 1) a fi vizitat de adoptator; a fi încredințat în vederea adopției; a fi adoptat*.

Printre inițiativele care considerăm că nu ar trebui să fie votate în Parlament în cea de a doua lectură, putem menționa:

- *excluderea manifestării consimțământului copilului la adopție* ***și în fața instanței de judecată***;
- *limitarea condiției obligativității consimțământului părinților biologici la adopție, doar în cazul adoptării copilului de către celălalt soț, precum și excluderea exprimării consimțământului de către aceștia în fața instanței judecătorești și excluderea obligativității*

informării acestora despre stabilirea statului de copil adoptabil (***cauza CtEDO Kearns vs Franța; cauza CtEDO Zhou vs Italia***);

- *statutul de copil adoptabil urmează a fi stabilit odată cu stabilirea statutului de copil rămas fără ocrotire părintească.*

Etapa judiciară a procedurii încuviințării adopției. În ceea ce privește natura juridică a procedurii judiciare a adopției, aceasta face parte din categoria procedurilor judiciare civile speciale și este caracterizată prin: 1) lipsa unui litigiu de drept; 2) lipsa unor părți cu interese contrare; 3) prin inaplicabilitatea unor instituții procesuale specifice altor categorii de proceduri judiciare civile (cum ar fi tranzacția de împăcare, procedura de mediere etc.) și 4) care se desfășoară în conformitate cu un șir de norme procedurale specifice de examinare a unor astfel de cauze.

Referitor la particularitățile de examinare **a cererilor de încuviințare a adopției** este de menționat că, în cazul adopțiilor naționale, drept de sesizare a instanței prin înaintarea cererii de încuviințare a adopției îl are adoptatorul, iar în cazul adopției internaționale îl are adoptatorul direct, fie prin intermediul organizaţiei străine acreditate cu atribuţii în domeniul adopţiei internaţionale.

Dacă în cazul adopțiilor naționale, atât Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (CPC), cât și Legea nr.99/2010, prevăd în mod clar că **instanța competentă să examineze cauzele respective** este ***judecătoria de la domiciliul copilului adoptabil,*** atunci în cazul adopțiilor internaționale, avem o contradicție între prevederile CPC și a Legii nr. 99/2010. Astfel, dacă potrivit art. 286 alin. (2) CPC – **instanța competentă este judecătoria de la domiciliul copilului adoptabil**, atunci potrivit art. 38 alin. (1) din Lege – **instanța competentă este Curtea de Apel de la domiciliul copilului adoptabil.** Prin urmare, având în vedere faptul că Legea are un caracter special în raport cu CPC, **referitor la instanța competentă să examineze cererile de încuviințare a adopției internaționale se va aplica anume soluția dată de aceasta.** În atare sens, pentru evitarea confuziilor și pentru sporirea gradului de previzibilitate a legii, am formulat drept propunere *de lege ferenda*: *modificarea art. 286 alin. (2) CPC, prin înlocuirea sintagmei „judecătoria” cu sintagma „Curtea de Apel”*.

Pricinile privind încuviințarea adopției se examinează potrivit regulilor generale cu aplicarea normelor juridice speciale prevăzute în art. 291 CPC. Astfel, cererea de încuviinţare a adopţiei se va examina în cadrul procedurii speciale de judecare a pricinilor civile, **în şedinţă secretă pentru a nu fi divulgat secretul adopției, în vederea apărării intereselor legale ale copilului**. De asemenea, un alt element de noutate prevăzut de același proiect de lege este faptul că, potrivit art. 291 alin. (3) CPC în redacția proiectului respectiv, **acțiunile civile privind încuviințarea adopției vor fi puse pe rol în regim prioritar și examinate în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data punerii cererii pe rol.** Examinând cauza în fond, conform art. 292 alin. (1) CPC, **instanţa judecătorească admite sau respinge cererea de încuviinţare a adopţiei.** La încuviinţarea adopţiei, drepturile şi obligaţiile reciproce ale adoptatorilor şi ale adoptatului iau naştere de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătoreşti privind adopţia.

Referinţe:

1. *Convenția cu privire la drepturile copilului*. Adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 29 noiembrie 1989, în vigoare de la 2 septembrie 1990. Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentară nr. 408-XII din 12.12.1990.
2. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.1 din 12.08.1994, în vigoare la 27.08.1994.
3. *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative* nr. 27 h.40, înregistrat la 05.02.2020. Adoptat în lectura I, la 10.03.2020.

Recomandat
Elena BELEI, dr., conf. univ.